

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 30 D. Letno 360 D.
Oglaš: enostopna in vrsta
enkrat 50 para, večkrat popus

JUGOSLAVIJA

Licealna knjižnica
Pavšalni franko.

Uredništvo:
"Voltova ulica 1/A. Telefon 390
Uprava:
trg 2. Telefon 44
Ljubljana
okopisi se ne vračajo.
Vprašanjem je priložiti znamke
za odgovor.

Akcija hrvatskega bloka.

TENDENCIOSNE VESTI O AKCIJI BLOKA. O POVRATKU BLOKASKEH POSLANCEV V BEOGRAD SE BO SKLEPALO V SOBOTO. NERESNIČNE VESTI O IZKLJUČITVI FRANKOVCEV. — JUGOSLOVANSKI KLUB ODOBRAVA AKCIJO.

Zagreb, 20. nov. (Izv.) »Slobodna Tribuna« piše: Beograjske »Novosti« objavljajo pod naslovom »Hrvatski blok pride v Beograd« nekaj informacij, ki pa so, kakor doznavamo iz poučenega vira, napačne, samolastne in sestavljene na podlagi pripovedovanj. Na stvari je sledeče: Stranke, ki tvorijo hrvatski blok, so imele v soboto in nedeljo seje, na katerih se je sklepalo, da se ima nadaljevati akcija, ki so jo začeli delegati hrvatskega bloka v Beogradu. Te seje je napovedal očiščeni komunike, izdan po povratku teh odposlancev iz prestolnice. Gospod dr. Guro Surmin je pooblaščen, da z zastopniki opozicijskih strank v narodni skupščini in z gospodom Ljubom Davidovičem in Stojanom Protićem določi dan in kraj sestanka z načelniki strank, katerega se udeležijo tudi predsednik hrvatskega bloka Stjepan Radić, Dr. Surmin je snoči odpotoval v

Beograd v spremstvu enega sklicateljev zagrebskega kongresa in stopi takoj po svojem prihodu v Beograd v stik z zastopniki opozicijskih strank in skupin v parlamentu. Sestanek z načelniki strank bo še ta teden, najbrže v Zemunu. Seja vseh poslancev hrvatskega bloka bo v Zagrebu v soboto, dne 25. t. m. Na tej seji se bo sklepalo o povratku poslancev hrvatskega bloka v narodno skupščino. Neresnične so vesti o izključitvi poslancev hrvatske stranke prava (Frankovcev) iz hrvatskega bloka. Stjepan Radić nikakor ni o tem govoril na sejah v soboto in nedeljo. Nekateri člani hrvatske stranke prava imajo pač drugačna naziranja glede aktivnega sodelovanja v beograjski narodni skupščini, toda definitivno se bo sklepalo o tem vprašanju z večino glasov na seji vseh poslancev hrvatskega bloka.

Zanella o rešitvi reškega vprašanja.

SESTANEK REŠKE KONSTITUANTE V KRALJEVINI. — ZANELLA UPA NA SKORO IZVEDBO RAPALSKÉ POGODBE.

Sušak, 20. novembra. (Izv.) V soboto se je reška konstituenta sestala v Kraljevič izredni seji. Predsednik dr. Zanella je imel daljši govor, v katerem se je bavil z izjavami ministrskega predsednika Mussolinija v italijanskem parlamentu. Dejal je, da se zaradi tega nadeja, da se v kratkem povolno reši reško vprašanje. Rekel je tudi, da sta on in

njegova stranka za odkritosrčno in priateljsko odnosa do Italije. Na seji se je soglasno sklenilo, naj se izreče zahvala za objavljeni izvedbo rapalske pogodbe. Obsojajo pa se današnji vladodržci na Reki in se protestira proti morebitnim volitvam, ki bi bile protizakonite in protistavne.

Grupacija velesil na orientalski konferenci.

PODLAGO ZA POGAJANJA BO TVORILA ANGLEŠKA SPOMENICA. ITALIJA STOJI OB STRANI FRANCIE IN ANGLIJE. — POINCARÉ BO SAMO OPAZOVAL. — MUSSOLINI ZAHTEVA ENOTNO FRONTO ZAVEZNIKOV. — PRVI KOMUNIKE. — IZVOLITEV NOVEGA KALIFA.

Lausanne, 20. novembra. (Izv.) Konferenca treh ministrov zaveznikov velesil v Territetu je napravila na delegate zelo ugoden vtis, ker je upati, da se bo dosedel sporazum med zavezniki. Ministri so razpravljali o angleški spomenici, ki naj služi za podlago pri pogajanjih zaveznikov s turškimi delegati in so storili eventuelne sklepe za slučaj, da bi se mudanski dogovor kršil ali pa za slučaj kakšnega pritiska na potek konference. Italija bo namere angleške in francoske vlade v tem pogledu le podpirala.

Pariz, 20. novembra. (Izv.) »Petit Parisien« javlja iz Lausanne: Francoski ministrski predsednik Poincaré je izjavil, da bo začetku orientalske mirovne konference prisostvoval le kot navaden opazovalec. Po njegovem mnenju se bodo dela konference precej zavlekla. Vendar pa je upati, da se bodo pogajanja končala v enem mesecu.

Pariz, 20. novembra. (Izv.) Italijanski ministrski predsednik Mussolini je podal novinarjem izjavo, v kateri je naglašal potrebo, da se udeležijo enotna fronta

zaveznikov ne samo proti Turčiji, ampak tudi proti Nemčiji. Tudi glede ma'e antante bo treba priti do sporazuma, kajti potreba je, tako je naglašal, da že vendar enkrat zavzamemo enotno stališče in prenehamo voditi trojno politiko.

Lausanne, 20. novembra. (Izv.) Francoski ministrski predsednik Poincaré, angleški zunanji minister Lord Curzon in italijanski ministrski predsednik Mussolini so v soboto ob 11.15 ponoči dospeli iz Territeta semkaj. Po končanih prvih porazgovorih v Territetu je bil objavljen sledeči komunike: Poincaré, Curzon in Mussolini so soglasno sklenili, da se bodo vsa vprašanja, ki pridejo na konferenci v Lausanni na razpravo, reševali v prijateljskem sporazumu in na podlagi popolne enakosti med zavezniki. Malta, 20. novembra. (Izv.) Sultan Mehmed je danes zjutraj dospel semkaj na krovu angleške ladje »Malaya«.

Angora, 20. novembra. (Izv.) Komisija narodne skupščine za verske zadeve je soglasno odobrila izvolitev princa Abdula Medhida za kalifa.

Pred razkolom v radikalni stranki.

PROTIĆ DOBIVA VEDNO VEČ PRISTAŠEV. — VERJETNOST SPOPADAJA MED PASIČEVIMI IN PROTIČEVIMI PRISTAŠI.

Beograd, 20. novembra. (Izv.) Ciovaricev »Beogradski Dnevnik« piše, da radikalni blok je izjavil ugleden član njihove stranke, ne verujejo v možnost, da bi se poslanci hrvatskega bloka povrnili v parlament. Vendar pa izražajo neko bojazn: v razgovorih o notranjem političnem položaju pa se pri njih opaža precejšen pesimizem, ker vidijo, da so vsled vesti, da namerava hrvatski blok priti v Beograd, mnogi radikali začeli prestopati na stran Stojana Protića.

Beograd, 20. novembra. (Izv.) Vest, da namerava priti hrvatski blok v Beograd, je našla v krogih jugoslovanskega kluba dober odziv. Uverjeni so, da bo potem mogel jugoslovanski klub stopiti v vlado, v kateri bi bil zastopan tudi hrvatski blok, posebno pa v volilno vlado.

Beograd, 20. novembra. (Izv.) Iz

IZ ZEMLJORADNIŠKE STRANKE.
Beograd, 20. novembra. (Izv.) Včeraj je imel zemljoradniški klub sejo, katere so se udeležili tudi nekateri člani glavnega izvrševalnega odbora stranke. Seja je trajala od 5. popoldne do 9. večer. Razpravljali so o položaju v stranki, ki je nastal zaradi sklicanja glavnega izvrševalnega odbora za da-

porazgovora z uglednim radikalom se doznava, da pride na kongres radikalne stranke v Novem Sadu, ki se sestane te dni, najbrže do spopada med pristaši Pašića in Protića. Iz tega se vidi, da ima Stojan Protić mase v Vojvodini za seboj. Protić je začel zadnje dni razvijati živahno agitacijo. Tudi njegovi stiki z radikalnimi poslanci potekajo vedno bolj trdni. Protić je včeraj konferiral s poslancema Barićem in Petrovićem ter z ministrom Trifkovićem o notranjepolitičnem položaju. Glavni predmet njegovih porazgovorov s temi gospodi je bilo vprašanje, kaj naj se stori, ko bo vlada videla, da pridejo poslanci hrvatskega bloka v Beograd, in bo zaradi tega najbrže razpustila narodno skupščino.

nes popoldne. Govorilo se je tudi o stališču, ki naj ga zavzame zemljoradniška stranka napram Avramoviću in Komadinu. Avramovičeva skupina je za danes sklicala sejo izvrševalnega odbora v Veliko Plano. Razpravljali so nadalje tudi o povratku poslancev hrvatskega bloka v Beograd, kar pride zemljoradnikom zelo prav.

Shoda „Jugoslovanske zajednice“

Za dvorski okraj

se je vršil včeraj zvečer shod pri »Zlatorogu« ob zelo številni udeležbi. Shod je otvoril za volilni odbor Pelan in podal besedo prvemu govorniku dr. Vladimiru Ravnarju. Govornik je povdarjal škodljivost centralističnega režima, ki je glavni vzrok za neznozne razmere v državi, in ki je povzročitelj spora med Srbi in Hrvati. Med navdušenimi pritiravanji je utemeljeval govornik zahtevo po nedelivni Sloveniji, ki je tudi za napredek Ljubljane življenskega pomena. Drugi govornik Ivan Tavčar je najprej nadločnoje zavrnil demagogične govornice JDS, ki hočejo vedeti, da bodo naročni socialisti v občinski zbornici zapustili »Jugoslovansko zajednico« in se pridružili — klerikalcem. Tavčar je v svojem govoru izčrpno poročal o poteku vseh predpriprav za občinske volitve in o črtal ideje in načelne smernice, ki so povzročile ustanovitev Jugoslovanske zajednice. Tavčar je nadalje obravnaval komunalni program in žel za svoja izvajanja veliko odobranje. K besedi se je priglasil tudi komunista Makne, ki je priznal, da dr. Korošec (sedanji njihov zaveznik) ob priliki železničarskega štrajka ni hotel zboljati železničarjem njihovega gmojnega položaja, ampak jim je dal namesto kruha, puškina kopita. Lepo uspeli shod je zaključil Pelan ob 11. uri zvečer. Zborovalci so se nato razšli z navdušenimi vzkliki na Jugoslovansko zajednico.

Za Vodmatski okraj.

Včeraj se je vršil v Vodmatu pri »Flegariju« prav dobro obiskan shod Jugoslovanske Zajednice, na katerem je kot prvi govoril dr. Hacin o postanku Jug. Zajednice, o nezadovoljstvu in o strankarstvu. Nato je prešel na valutno in izvozno politiko ter se je splošno bavil z zagrebskim kongresom. Prav posebno je povdarjal važnost nerazdeljene Slovenije in je končno prešel na naše strankarske razmere in na komunalni program. — Za njim je govoril Stane Vidmar, ki je povdarjal, da mu je v čast, biti med prvimi, ki niso silijo zastaviti jugoslovanske zajednice, ki hočejo imeti pošten občinski svet, ki bo delal za procvit vseh občanov. Dotaknil se je posebno vprašanja prehrane, stanovanjske mizerije, šolstva in raznih drugih važnih vprašanj. Za njim je govoril Juvan, ki je podrobno naslikal politični položaj in pa politiko mladov ter dokazal, da je edino jugoslovanska zajednica tista, ki bo mogla zastopati interese napredne in poštene Ljubljane. Vsem govornikom so volilci burno pritirjali. Po zaključitvi shoda so se zborovalci razšli v prepričanju, da bo edino Zajednica dvignila napredno Ljubljano na stopnjo, ki ji pripada.

Borznoročja.

Curih, 20. novembra. Berlin 0.0775. Newyork 509.50. London 24.17. Pariz 37.90. Milan 24.55. Praga 17.20. Budimpešta 0.225. Zagreb 2.15. Bukarešta 3.45. Varšava 0.035. Dunaj 0.0073. avstrijske krone 0.0075.

Berlin, 20. novembra. Dunaj 9.32. Budimpešta 274. Milan 30.882. Praga 21.072. Pariz 47.391. London 30.024. Newyork 6759.06. Curih 123.939.

Praga, 20. novembra. Dunaj 0.041. Berlin 0.425. Rim 145.75. avstrijske krone 0.039. italijanske lire 0. Budimpešta 1.26. Pariz 224.25. London 142.50. Newyork 32. Curih 593.50.

Dunaj, 20. novembra. Devize. Zagreb 284.75—285.25. Beograd 1139—1141. Berlin 10.60—10.90. Budimpešta 30.70—30.80. London 326.350—326.950. Milan 3321—3329. Newyork 72.975—73.125. Pariz 5124—5136. Praga 2322—2324. Sofija 539.50—540.50. Curih 13.575—13.585. Valute. Ameriški dolarji 72.550—72.850. belgarski levi 518—522. nemške marke 10.75—11.75. angleški funti 325.850—326.850. francoski franki 5065—5095. italijanske lire 3287.50—3302.50. jugoslovanski dinarji 1124—1128. romunski lei 462—464. švicarski franki 13.420—13.484. češkoslovaške krone 2305—2315. madžarske krone 30.25—30.45.

Zagreb, 20. novembra. Devize: Amsterdam 2450—0. Dunaj 0.0845—0.0895. Berlin 0.85—1.05. Bruselj 407.50—412. Budimpešta 2.45—2.57. Bukarešta 38.75 do 40.25. Italija 283—287. Kodanji 1295 do 1305. Kristianija 1160—0. London 273.50—278.50. Newyork 61—62. Pariz 427.50—437.50. Praga 198.50—201.50. Sofija 40.50—0. Švica 1140—1150. Varšava 0.40—0.50. Valute: Ameriški dolarji 61

Načelnost.

Hrvatski blok, kar pomeni: danes pravi zastopnik hrvatskega naroda, je poslal nekaj svojih članov v Beograd, da stopijo v stik z voditelji opozicije in tistimi parlamentarci iz vladnih skupin, ki uvidevajo pogubnost sedanje vladne politike. Ta prihod zastopnikov hrvatskega naroda v Beograd spravlja na dnevni red celo vrsto notranjepolitičnih problemov, o katerih še spregovorimo. Za danes se dotaknemo neke druge plati te zadeve.

Vsem je še v spominu stališče, ki ga je zavzel hrvatski blok nasproti Beogradu in ki je bilo izkristalizirano v sledečih postulatih: Jugoslavija obstoja iz treh narodov, ki so zrasi pod različnimi gospodarskimi, kulturnimi in socialnimi razmerami. Edino, na kar so se složno združili ti trije narodi do sedaj, je skupna meja proti inozemstvu, vsa druga vprašanja, kakor: vladavina, zakonodaja, uprava itd. pa so neručna vprašanja, ki jih naj rešijo vsi trije narodi kot enakopravni pogodbeniki. Nato je navedel blok svoje zahteve, ki jih bo stavljal pri pogodbah.

Stališče vlade, oziroma bolje: stališče ministra Pribečevića je bilo: v Jugoslaviji je en narod in narod se ne more pogajati sam s seboj. Zato blok ni zastopnik kakoga posameznega naroda, ampak samo ena frakcija celotne opozicije in velja zanj to, kar velja za vsako opozicijo. In da to je našel Pribečević celo vrsto dejstev, pred katerimi se mora opozicija, v tem slučaju blok, vkloniti, predno se začne z njo vlada pogajati.

Pred razpustom mariborskega obč. sveta.

ZA NARODNIMI SOCIJALISTI SO ODLOŽILI NAČELNIŠKA IN POROČEVALSKA MESTA TUDI KLERIKALCI.

Maribor, 20. nov. (Izv.) Medtem ko je v Ljubljani volilna borba v polnem teku in je pozornost vse dežele in menda tudi države obrnjena na Ljubljano, se v Mariboru situacija neopaženo izpreminja in je položaj postal že kritičen. Prvi dogodek, ki je izrazil ustvaril novo situacijo v mariborskem občinskem svetu, je bila zadnja tajna seja v poletnem zasedanju, katero so narodni socialisti obstruirali s tem da so zapustili posvetovalnico in onemogočili nadaljnje sklepe. Na tej seji so bila na redu med drugimi stvarmi tudi napredovanja uradnikov, ki ne znajo slovenskega jezika in s katerimi je mogoče uradovati in občeati le v nemščini. Narodni socialisti so zahtevali uveljavljenje njihovega predloga iz novembra 1921, po katerem je smatrati za napredovanja sposobnim le one uradnike, ki obvladajo uradni slovenski jezik v ožjega dejstvu, da so že minila štiri leta po prevratu. Gospod župan je po omenjeni seji že deset mesecev skrival predlog narodne socialistične stranke v svoji mizi, gospod Bahun pa je v imenu socialnih demokratov slovesno izjavil, da je vseeno, če kdo zna slovenski jezik ali ne. Ob enakosti glasov je imel gospod župan Grčar besedo in se je principižno odločil kot prvi slovenski župan za predlog g. Bahun. da naj še vnaprej avanzirajo slovenske nezmožni uradniki. Narodni socialistični svetniki so vsled tega zapustili posvetovalnico. Nesklepčnosti seje je sledil njen zaključek in politične počitnice. Po povratku gosp. župana in pred prvo sejo občinskega sveta jesenskega zasedanja so narodni socialistični občinski svetniki naslovili na g. župana pismeno spomenico, v protest vladajočemu kurzu v občinski politiki odlagajo vsa načelniška in poročevalska mesta v odsekih in prepuščajo ta mesta gg. socialnim demokratom in slovenski ljudski stranki. Za stranko za narodnim programom je bilo to samoposebi umljivo, ako gospod Grčar zadržuje predloge sodelujoče stranke principieline vsebine po deset mesecev v svojih, tudi ob daljši odsotnosti trdno zaklenjenih predalih. Tudi

Jasno je, da sta to dve diametralno nasprotni stališči, med katerima ni mogoč noben kompromis. In ker je imela vlada za seboj moč, hrvatski blok pa cel hrvatski narod, ni bilo sploh upati na kako rešitev spora pred novimi volitvami.

Ni pa zamudila vlada nobene prilike, da ne bi bila prav nedvoumno povedala, da se sčasoma spravila blok na kolena in ga prilagodila svojemu stališču. In v to svrhu je vporabljala na hrvatskem metode Khuen-Hedervaryja, da bo hrvatski narod sam pritisnil na svoje poslance in jih prisilil, da gredo v Beograd in ga zaščitijo pred takim vladanjem.

To se je seveda tako samo mislilo in se je vsled tega zdelo, da ima vlada nekako načelo, makar machiavelistično. Zdal je te misli na ukročenje hrvatskega bloka in neke načelnosti vlade konec. Pokazalo se je zepet znova, da ima vlada samo en princip, ki se glasi: vladati za vsako ceno.

Kajti komaj so pršli zastopniki bloka v Beograd, je nastal v vladnem časopisu, zlasti demokratskem, tak vik in krik, tako sumničanje in obrekovanje bloka in se stavlja bloku taki pogoji, da je jasno vsakemu otroku: vlada se je zebala, da bi blok vendarle prišel v parlament in da bi bilo mogoče s tem konec njenega vladanja. Kaj briga vlado hrvatsko vprašanje, ona hoče vladati! V tem je izkristalizirana njena principielnost in njeno jugoslovansko.

In to je treba pibiti, da se ne pozabi.

do 0, zlati dolarji 53.50—54.50, avstrijske krone 0.0845—0.0895, češke krone 195.50—198.50, angleški funti 268.50—273.50, francoski franki 420—425, nemške marke 0.50—1.10, italijanske lire 279 do 283, belgijski franki 400—405.

Beograd, 20. novembra. Devize: Newyork 61.50. London 267.50. Bukarešta 41. Berlin 0.975. Dunaj 0.094. Sofija 50. Milan 284. Amsterdam 2520. Varšava 1. Pariz 433. Praga 200. Zeneva 1138. Budimpešta 269. Bruselj 413. Solun 105.

NEGATIVEN IZID POGAJANJ MED ZAVEZNIKI IN KEMALISTI

Carigrad, 20. novembra. (Izv.) Pogajanja zaveznikov generalov z Reifet-pašo, ki so se vršila 18. t. m., niso imela nikakega uspeha. Reifet paša je bil glede politije in sodišč popolnoma nedostopen in je odklanjal vsako vmešavanje v notranje zadeve Turčije. Dopolnil je zaveznikom le pravico nadzorstva nad posadkami ladij. Jutri se bodo začela nova pogajanja.

Beogradsko pismo.

Beograd, 18. nov. 1922.

Zakon o javnih nameštencih je vsaki dan predmet hude in zanimive borbe v zakonodajnem odboru. Pisali ste že o § 2 radi narodnosti. Ta član je vržen odboru odbora radi predloga posl. Angelića o »jugoslovanski« narodnosti. Pri prvem glasovanju bilo je v plenumu odbora 14 : 14. Ker naši demokratski listi pišejo in napadajo one, ki so glasovali proti, konstatiram, da sta proti glasovala zastopnik Ljubljane, demokratski poslanec profesor Reiser in poslanec SKS Rajer. Od demokratov so glasovali za Angelića, Wilder in Agatonovič. Zanimivo je, da je bivši srbski naprednjak — naciona-list profesor Agatonovič (sedaj demokr.) glasoval za, a slovenski profesor demokrat pa proti. Kaj bo rekla k temu oblastna organizacija JDS za ljubljansko oblast, kaj predsednik slovenske JDS — integralni Jugoslovani...

Burna je bila seja včeraj (petek). Najprej je bilo na dnevnem redu pismo pravosodnega ministra dr. Markovića o zakonskem predlogu o sodnikih in odvetnikih. Pododbor je ta predlog brez diskusije odklonil. Dr. Marković je v posebnem pismu zahteval od zakonodajnega odbora, da zadevo preišče. Predsednik Miša Trifunović je dal ta predlog ministru kot prvo točko, a kot drugo pa poročilo pododbora. Na seji je demokrat Magovčević stavil predlog, da se preide takoj na drugo točko poročila pododbora. Ta predlog je bil s 17 proti 15 glasovi sprejet in s tem pravosodni minister obsojen. Da se reši, je izjavil, da »povlači« predlog o sodnikih in odvetnikih. S tem je njegova afera stopila v kritičen stadij in v radikalnih krogih se govori, da spravi predsednik vlade g. Pašić to zadevo pred ministrski svet — in kot eno glavnih točk za bodoči sporazum z demokrati.

Pri tretjem poglavju uradniškega zakona je bila huda debata. Radikal Vujičić (podpredsednik skupščine) je stavil pri § 14 predlog, da se pripravna doba skrajša od 3 let na 1 leto. Predlog je bil sprejet. Po sprejemu pa je minister Trifunović izjavil, da ga ne sprejme, nakar je Vujičić umaknil že sprejeti predlog. Nato je cela opozicija zapustila sejo. Za njo je odšel tudi demokrat Magovčević, — večinske vladne stranke so potem sprejele celo tretje poglavje do čl. 27.

V finančnem odboru je prišlo v petek tudi do zanimivega razkritja. »Jutro« je z veliko emfazom pisalo, da poslanec dr. Korun ni doprinesel obljubljenega dokaza o nakupu Kokošineg-ovih hiš v Mariboru in je finančni odbor kup potrdil. Res je finančni odbor potrdil ta kup, ker je pismo dr. Korunu prišlo en dan prepozno. A to pismo je tudi sedaj vplivalo. Finančni minister Kumanudi je izjavil, da je po dobljenih informacijah iz pisma dr. Koruna, takoj dal brzojavni nalog delegaciji v Ljubljani, da se kupnina ne izplača in da predloži ves material po-

novno finančnemu odboru v definitivno rešitev. O zadevi bo še govora, — treba jasnosti in ugotovitve, kdo je bil tako hudo zainteresiran pri tej kupčiji.

Na petkovi popoldanski seji je prosvetni minister Svetozar Pribičević odgovarjal na vprašanje demokratskega poslance Angelića o prestavitvi okoli 400 hrvatskih učiteljev in učiteljic. Ta ministrov odgovor je uprav klasičen dokument morale sedanjega režima. Minister je izjavil da je okoli 330 učiteljev in učiteljic bilo premeščenih po lastni prošnji, a okoli 95 po potrebi službe in kazenskim potom. Glede onih, ki so kazenskim potom prestavljeni, je ponovno povdarjal, da so separatisti, republikanci in protidržavni elementi. Radi tega jih je moral prestaviti, a povrh temu je proti njim dal uvesti tudi disciplinarno preiskavo. Z vso emfazo je ponovno grozil, da bo tudi v bodoče tako postopal, dokler bo minister. To reč učitelji in učiteljice se kazenskim potom prestavijo in potem se uvede disciplinarna preiskava. To je morala, ki vplije do neba! Najprej kazni na podlagi naročenih denuncijacij — a potem preiskava. Daleč smo prišli pod režimom integralnih jugoslovanskih demokratov. »Jutro« v zadnjih dnevih večkrat uporablja nemško rečenico: »Pfui Teufel!«

Po 14 dnevnem boju med demokrati in radikali za zakon o vojni odškodnini je včeraj na brzo roko ta zakon sprejet. Obrestna mera je 2 in pol odstotka obveznice na petdeset let. Zakon velja samo za prejšnjo kraljevino Srbijo in Črno goru. Edino v § 29 je določeno, da se za oceno škode, ki jo je srbsko-črnogorska vojska v l. 1914 in 1915 naredila v obmejnih krajih v Sremu, Bosni, Hercegovini in Dalmaciji ustanovi posebno sodišče. V specialni debati je bilo stavljenih k temu članu več predlogov. Demokrat Kučić in narodni socialisti Deržić sta stavila posebne predloge. Predlog NSS se glasi: »Istotako stavlja se ministru pravde u dužnost, da obrazuje poseban sud, koji utvrdi štetu onim našim državljanima srbsko-hrvatsko-slovenačkim, koji su došli iz krajeva, prisujenih mirov-nim ugovorima Italiji i Austriji kao i štetu, nanešenu našim državljanima pod italijanskom okupacijom.«

Pravosodni minister predloga ni sprejel in tako je vlada to vprašanje izgrala. Po sprejetju zakona je poslanec Kučić stavil sledečo resolucijo:

»Skupština izjavljuje želju, da s obzirom na velike štete, koje su naši državljani pretrpeli i budu pretrpeli pod okupativnim vlastima, imaju precceniti te štete i sa razpoložnim sredstvima i sa kreditima, koji će se predložiti, da se ima osigurati isplata.«

Pravosodni minister dr. Lazar Marković je z ozirom na to predloženo resolucijo izjavil: »Ostavljam skupštinu, da reši to.«

Resolucija je bila soglasno sprejeta. — ne pomeni pa prav nič za one naše siromake, katerim so osobito Italijani uničili vse.

Italijanska zbornica.

Trst, 18. novembra.

V petek, ob treh popoldne se je otvorila seja v rimskem parlamentu, pod predsedništvom De Nicole. Prvi je izpregovoril finančni minister Tangoria. Glavna misel njegovega obširnega govora je bila krupce opomin k varčevanju. Izjavil je, da izkazuje bilanca nad 4 milijarde deficita, a proračuni nad 5 milijard deficita. Ta izjava fin. ministra je parlamentarce zelo poparila.

Priglasil se je k besedi soc. poslanec Turati, ki je ostro kritiziral vlado. Med njim in fašisti je prišlo do ostrih preikanj. Fašisti so Turatiju ves čas segali v besedo ter ga motili z medklci. Fašisti pa niso motili samo Turatija, ampak vsakogar, ki se je priglasil k besedi in ni bil fašist. Največjo zgačo je delal fašist poslanec Giunta — to je tisti, ki najbolj tlačil Slovence na Primorskem, tisti, ki je zažgal »Narodni dom« v Trstu. Medklce pa je delal tudi sam min. predsednik Mussolini.

Ali niso bili samo navadni, nedolžni medklci: fašisti so vse govornike, ki niso govorili v njihovem zmislu, nesramno in pobalinsko žalili in psovali. Besede, ki so prihajale iz fašistovskih ust, so tako umazane, da se jih sramujejo celo fašistovski listi sami.

Tudi min. predsednik sam, Mussolini, je ves čas motil govornike in delal nesramne in hudobne medklce.

Predsednik parlamenta, de Nicola, je dolgo zaman zvonil k pomirjenju, mnogokrat je klical k redu, ali fašisti se niso dosti brigali za njegove opomine.

Končno se je predsednik naveličal in je užaljen, da igra tako smešno figuro, podal demisijsko.

Kasneje ga je min. predsednik Mussolini zopet pomiril in pregovoril, da je demisijsko prekalcal. (Brez komedije pa res ne more nič končati pri Italijanih!)

Razen Turatija in drugih sta govorila tudi Reut-Nicolussi v imenu tirolskih Nemcev in dr. Wilfan za Slovence.

Nas Jugoslovane zanima predvsem, kaj sta govorila ta dva poslanca, predstavnika nar. manjšin v Italiji. Zato se omejim na besede teh dveh.

Reut-Nicolussi: Prvikrat se je dogodilo, da se je šlo v vladni komunikaciji preko problemov, ki izgledajo malenkostni, vendar so zelo važni za prebivalstvo južne Tirolske.

Mussolini: Ne, Gorenje Adiške! R. Nic: Naše občinske avtonomije so znale vzdržati proti vsem poskusom in vsem srednjeveškim nasilstvom. Izražam zadoščenje, da jih respektira Italija. Gospodarski položaj naših kmetov, odkar so ti prišli pod Italijo, je...

Mussolini: ...boljši od položaja kmetov na Tirolskem.

R. Nic: Ne povsem!

Mussolini: Upam, da ne zavida-te krone, imajoč lire! (Medklci: Pravi!)

R. Nic: Dve banki sta falirali...

Mussolini: Ker sta se zadolžili in obremenili z avstrijskim vojnim posojilom. Menda vendar ne boste zahtevali, da vam plačamo tudi posojila.

Wilfan soglaša z izjavami Reut-Nicolussi. Obžalujem, ker se vlada ni izjavila, kakšni so njeni nameni, kar se tiče državljanov drugih narodnosti.

Muss. Enake pravice, enake dolžnosti.

Wilfan izjavlja, da imajo tudi manjšine pravico, da se jih brani in upošteva. Julijska Benečija trpi od fašist. nasilstev, predvsem trpi moralno vsled podlega napajanja z ricinovim oljem. (Živahna veselost pri fašistih.) Protesti- ra proti nasilni razpustitvi nekaterih občinskih svetov.

Banelli (fašist): Tiste občine niso predložile že dve leti obč. bilanc. (To ni res! Op. dop. — Socialisti protestirajo.)

Giunta: Vi vedno zagovarjate vse, ki ni italijansko. Gabite se! (Predsednik De Nicola zvonil in klicel k redu.)

Wilfan: Avtonomije so in bodo orožje za manjšine in noben Giunta nam ne bo zabranil rabiti sredstva, ki so nam potrebna.

Giunta: Prosim za besedo zaradi osebnega napada.

Wilfan: Mi nismo ne z desnice, ne z levica: vlada mora ukreniti tako, da ne bo čutilo naše ljudstvo dveh vlad: vlado vlade in vlade fašist. stranke. Naj bo ena vlada sama, trdna, pravična in odločna ter sposobna izvajati zakone.

Giunta izjavi v osebno obrambo: Poslanec Wilfan ni govoril tako takrat, ko so v odrešenih deželah tlačili Nemci in Slovani. (Slovani se bridko smehljajo.) Spomnite se, posl. Wilfan, rajši kakor da se smejete, na umor, ki se je izvršil v Splitu nad komandantom Gullijem. Bila je torej potrebna faš. akcija in danes vam ne bo več sledilo slovan-sko ljudstvo; že sem poklonil prapore slovan-skim fašistovskim društvom.

Wilfan: Slovanom ne — morda odpadnikom, renegatom!

Giunta: Ponudili smo vam zakonito sodelovanje. Posl. Šček, se je predstavil konzulu (menda načelniku, op. dop.) faš. čet v Jul. Benečiji ter je častital fašizmu — in to že tedaj, ko je bil še Fakta min. preds.

Mnogoo socialistov: Da ohrani gočo življenje!

Giunta: Slovani in Nemci so bili presenečeni od discipline »črnih srac«. Biti morate disciplinirani državljani, vi Wilfan. Zahtevate avtonomije?! Mi vam jih ne damo! (Slovanski poslanci protestirajo.) Pustili vas bomo živeti v miru in prosti ob naši strani. (Sl. posl.: Vidimo, vidimo!) — Ali čas opravi svoje delo, delo asimilacije. Nikdar ne bomo dopustili, da bi živeli v mejah Italije naši sovražniki, ki so hoteli vničiti našo državo. (Ploskanje na desnici: tudi min. preds. Mussolini sam aplaudira!!!)

Wilfan protestira zaradi besed poslance Giunta. Izjavi, da pozna vendar vsa Italija faš. nasilja. (Vpije na desnici.) Kjer so bile formirane faš. čete tudi z nekaterimi Slovenci, so izvajali faš. poprej nad njimi nasilja. Prisilili so jih, da se vnišejo k faš. četam, z bičem v rokah. (Vpije, protesti pri fašistih.)

D'Avala (nacionalist): Citajte, kaj pišejo zagrebški listi.

Wilfan: Povejte jasno, kakšni so vaši načrti!

Shodi „Jugoslovanske zajednice“.

Za kolizejski okraj.

se je vršil shod v gostilniških prostorih g. Kačiča na Dunajski cesti. Udeležba do 70 volilcev, kar pomenja za severni del Kolizejskega okraja veliko zanimanje za »Jugoslovansko zajednico«. Severni del tega okraja je izrazito delavski, zato moramo zavestnost naših proletarcev tembolj poudariti. Shod je otvoril in vodil Salehar ter podal besedo Rupniku, ki je razmotrival in poasneval vse vzroke, iz katerih je nastala »Jugoslovanska zajednica«. Drugi govornik Ambrožič je očrtal izdajstvo komunističnih voditeljev, ki so brez pomisleka prodali delavno ljudstvo klerikalnim velekapitalistom in internacionalcem ter s tem s socialnimi demokrati vred preprečili enotno socialistično fronto. Tretji govornik Pustoslavšek je pojasnil položaj državnega in privatnega uslužbenstva, v katerem se nahaja vsled protiljudskega, izkoriščevalnega režima. Shod je potekel zelo mirno, akoravno je bilo na shodu par komunistov, ki si ne upajo javno nastopiti in zagovarjati izdajstvo svojih plačanih voditeljev. Sklepnega govora sta imela Salehar in Gorenc. Enoglasna volja vseh navzočih je bila, glasovati za »Jugoslovansko zajednico« proti starim (klerikalni) in novim (mladini) sovražnikom bele Ljubljane. Drugi shod za južni del Kolizejskega okraja je v petek, 24. novembra pri Levcu, na kar že danes opozarjamo somišljenike.

Za šentjakovski okraj

se je vršil shod v nedeljo, dne 19. t. m. pri »Ribiču«. G. Skulj je poleg drugih, docela stvarnih izvajanih očrtal vse velike vrline nosilca kandidatne liste in našega bodočega župana dr. Vladimira Ravniharja. Do dobra je razgalil g. Rupnik sedanj oxbani režim in orisal velikopotezni komunalni program, ki ga izvrši »Jugoslovanska zajednica«. Naposled je g. Podbevšek določno povedal, da ima tako duševno kakor materialno delavstvo edinole od »Jugoslovanske zajednice« pričakovati človeka vredno življenje. Vsa izvajanja govornikov so našla navdušenega odobravanja.

Za trnovski okraj

se je vršil shod v nedeljo, dne 19. t. m. pri »Sokliču«. Gostilniški prostori so bili polni navdušenih Zajedničarjev. Za trnovski volilni okraj je otvoril shod Smole, nakar je dr. Vodušek v jedrnatih izjavah očrtal gospodarske naloge ljubljanskega mesta. Drugi govornik Stane Vidmar je ostro kritiziral današnji režim. Govornik je nadalje očrtal naloge socialne komunalne politike in med velikim odobravanjem zaključil svoj govor: V boju za napredek Ljubljane ne popustimo niti za ped! Stopamo v boj za svobodo prepričanja, stopamo v boj za poštenost in pravo! Kot tretji govornik je Juvan očrtal razmerje »Jugoslovanske zajednice« do ostalih strank in pozival na enoten nastop proti klerikalcem. Lepo uspeli shod je nato predsednik Smole zaključil.

Za poljski okraj

se je vršil shod v soboto dne 18. t. m. pri »Konjicu« na Ambroževem trgu. Kot vsi shodi je bil tudi ta zelo dobro obiskan. Shod je za volilni odbor otvoril Jakob Babnik, ki je po uvodnih besedah podal besedo Ivanu Tavčarju. Govornik je pojasnil pomen Zagrebškega kongresa z ozirom na notranje politične razmere v državi: obravnaval cilje ljubljanske zajednice in očrtal komunalni program. Za svoja izvajanja je govornik že veliko odobravanja.

Za volilni shod za sp. šiško

sklicuje »Jugoslovanska zajednica« v sredno večer ob osmih v gostilni »pri Štepcu«. Volilci, učenci, učitelji se shoda v največjem številu.

Politične vesti.

Državni uradnik.

Nedeljski »Slovenec« je napisal o službeni pragmatiki uvodnik, kjer upravičeno kritizira vladno predlogo. Na koncu pa napeljuje vodo na klerikalni mlin, rekoč: Kdaj bo inteligenca iz katere se rekrutira državno uradništvo spregledala in se postavila na stran onih, ki branijo državo, ubijajo pa sedanjí režim, kot za državo skrajno škodljiv. Ker »Slovenec« kot glasilo SLS s tem gotovo ni nameraval opozarjati na kako nasprotno stranko, je povsem jasno, da je zlorabljal očedanjí državni položaj državnega uradništva, hotel opozoriti volilce, državne uradnike, na SLS kot na ono stranko, od katere ima baje državni uradnik pričakovati zboljšanje svojega položaja. Klerikalci so pri tem gotovo že pozabili na vse one čase, ko je njihova stranka »numerirala kosti« državne-mu uradništvu. Ta klasičen izraz klerikalne ljubezni do uradništva izhaja ravno iz dobe, ko je imela vsemogočna SLS v Sloveniji absolutno moč. Pa kaj bi posegali tako daleč, ko imamo bližnjih primerov za ljubezen klerikalcev do državnega uradništva. Treba je samo oživiti spomin na tiste čase, ko je bila SLS v Beogradu na vladi. Takrat je bila ravno Protić dr. Koroščeva vlada, ki je v svoj program zapisala načelo, da mora država v prvi vrsti šediti pri uradništvu. Ta program je »Slovenec« leta 1920 tudi objavil in hvalil kot zelo pametno delo. Da so se klerikalci kot vladni moči spomnili takrat ravno drž. uradnika, ko je bio treba pri državnem proračunu štediti, zato je bilo več razlogov. Glavni vzrok je bil pač ta, da klerikalci nimajo do uradništva simpatij, ker vedo, da njihova stranka pri državnem uradništvu nima prave zaslombe. Za stanove pa, ki nočejo služiti namenom klerikalne politike, klerikalci nikoli niso pokazali posebnega nagnjenja. Drugi vzrok pa je bil tudi ta, da so se klerikalci hoteli na ta način otrestiti potrebe, poiskati novih davčnih virov za državne izdatke, sčemuur bi se najbolj zamerili kmetu, kateremu ni nobena stvar tako zoperna, kakor novi davki. Od klerikalnih močevcevej torej državni uradnik ne more pričakovati ničesar. Tega tudi ne pričakuje kljub vsaj sedanjí prililjvi pisavi klerikalnega časopisja. — Državni uradnik.

Jedeersarska žaba se napihuje — in bo počila 3. decembra!

Centralna volilna pisarna Jugoslovanske zajednice objavlja: »Jutrovska« klika je svojim 21. »zaupnikom« — pristašem izdala volilni nalog, naj med ljubljansko občinstvo raznašajo vest, da je mladinom zmaga v Ljubljani »zasigurana«. Namen te neumne in otročje parole je prozoren. Sejati hočejo med somišljenike »Jugoslovanske zajednice« malodušje in beganje, češ vsakdo si bo mislil tako: Ako imajo jutrovska jedeersarji res že toliko glasov, potem oddam svoj glas rajši tej listi, samo da klerikalci ne zmagajo. Temu nasproti pa objavljamo vsem ljubljanskim volilcem sledeče: »Jugoslovanska zajednica« bo zmagala prav gotovo in to z veljansko večino. O tem pričajo naši sestanki, naši shodi, vse razpoloženje in navdušenje med volilci. Volilci se oglašajo osebno in pismeno ter zagotavljajo svoje glasove »Jugoslovanski zajednici«, in to volilci, o katerih bi jedeersarji strmeli, da so jim obrnili hrbet. — Da bo naša trditve še bolj jasna povemo že dosedanjí uspeh naših neumornih delavcev in ugotovitev centralnega volilnega odbora. — Dr. Ravnikarjeva grupa brez narodnih socialistov ima do sedaj na podlagi seznamov razdeljenih po strokah raznih poročaj, zavodov, trgovskih in industrijskih podjetij ter ustanovljenih krajevnih odborov svojih signovnih volilcev 1860, dasi delo še ni končano; in da manjkajo še podatki raznih uradov ter obrtništva. Pričakovati je od tu še sigurno nadaljnih 600 do 700 glasov.

Narodno socialistična stranka ima dosedaj zagotovljenih nad 1400 sigurnih glasov in manjkajo še podatki iz 3 volišč. Od teh je pričakovati še 300 do 400 glasov. Ako k temu prištejemo še neopredeljene, ki bodo glasovali za našo listo, kar bo znašalo skupno tudi okrog 300 do 350 glasov, dobimo volilni rezultat skupnih glasov za »Jugoslovansko zajednico« v iznosu nad 4500 glasov. To pa brez vseh onih, ki se bodo še prav gotovo premislili glasovati za napihujočo se mladinsko jutrovska žabo, ali pa za klerikalne boljševike, to je takozvano »zvezo delovnega ljudstva«. Vsa prvošolec si lahko tudi izračuna, da je zmaga za demokratsko jutrovska listo popolnoma izključena. Pomislí naj se samo, da je pri zadnjih volitvah skupna demokratska lista (torej všteti pristaše dr. Ravnikarja) dobila 2800 glasov. Od teh so se dr. Ravnikarjevi pristaši odcepili in teh je nad 2000. Kako naj tedaj zmagajo »Jutrovci«? »Jutrovci« se bodo že zadovoljili, ako bodo dobili še nekaj glasov manj, kakor Bernotova social-demokratska skupina. Tako jim je usojedol Da, »Jutrovska« žaba bo zmagala.

Gospodarstvo.

cemba s 600 glasovi počila; taka bo njena zmaga. Zato bodo preskrbeli ljubljanski volilci ker bodo metali svoje kroglice v 4 skrinjico. ki bo zadnja in ki bo imela ponosno ime »Jugoslovanske zajednice«.

Jutrovske maneve.

Zaznali smo, kaj nameravajo mladinci zadnje dni pred volitvami oziroma na dan volitev. Opozarjamo na te maneve vse ljubljanske volilce že sedaj, da se ne bodo pustili begati. Načelno ugotavljamo pred vsem to, da se bo vse, kar bo prineslo »Jutro« ali njihov dnevnik »Napredna Ljubljana« ali njihovi plakati ali letaki, sama gola laž — same izmišljotine, sami volilni mane, da bi z njimi zbegali volilce v svojo korist. Tako nameravajo na dan volitev raztrositi vesti, da je »Jugoslovanska zajednica« umaknila svojo kandidato listo in da naj vsled tega vsi naprednjaki volijo mladince. Pove-mo že danes, da »Jugoslovanska zajednica« tako trdno stoji, da kaj takega pod nobenim pogojem ne bo storila. Skrinjica »Jugoslovanske zajednice« bo stala na volišču po redu četrta, to je zadnja — in v to mora vsak do-bromislje Ljubljančan spustiti svojo kroglico. Dalje hočejo mladinci na dan volitev raztrositi senzacionalne vesti z volišč, da vse glasuje za mladine in da jim je zmaga sigurna. V poštev da pri-dejo sami demokratični mladinci ali pa klerikalci. Zato bodo pozivali, da naj vsak gre na volišče in glasuje za jede-sarsko mladinsko klico. Tudi to bo naveden maneve, ker je s tem si sku-kajo pridobiti nekaj glasov več, da bi ne bil poraz preveč hud, preveč kata-strofalna. Dokazati hočejo v Beogradu, da imajo nekaj glasov več kakor 21. Dalje imajo pripravljeno še druge sen-zacionalne vesti za beganje ljudi, ki jih bomo pa še pozneje objavili in raz-krinkali njihovo nesramno agitacijo. Z ozirom na vse to ve že lahko vsak vo-lilec, kaj vse pripravljajo mladinci, ka-ko hočejo begati volilce in spletkariti. Nasledel jim ne bo prav nihče. V rav-nanju povemo čisto resnico in ta je: bi se bo boj med »Jugoslovansko za-jednico« in pa klerikalnimi boljševiki a našim imenom »Zveza delovne-ga ljudstva«. Zmaga je na strani »Jugoslovanske zajednice«, a ta naj bo veličastna, naj bo sijajna. Ljubljana bo a sijajno zmago »Jugoslovanske za-jednice« manifestirala za red, pošte-nost in spremembo sistema. Zato vsak Ljubljančan 3. decembra svojo krogli-čo v 4. skrinjico! Ostanite zamozavestni, ne vajte se vključiti raznim mladin-skim ali klerikalnim manevarom malo-dušju. Vse šikane, teroriziranje in nasi-djanje pa javite »Jugoslovanski zajednici« — in ona poskrbi, da se bo vse vrnilo milo za drago, zob za zob. Jutrovske mladince ne bo v Ljubljani, vzeli jih bo 2. december.

Klerikalci za shode svoje zveze nimajo časa.

»Slovenec« od nedelje poroča v drobnem tisku: »Volilni shod zveze de-lovnega ljudstva v Sp. Šiški, ki bi se moral vršiti danes dopoldne pri Reim-hausu, je odložen, ker so vsi go-vorniki zaposleni pri drugih shodih in sestankih.« Človek se nehoti vpraša, kakšni važni shodi in sestanki so mo-rali to biti, da se je zaradi njih v se-danji velevažni volilni dobi moral pre-ložiti shod »Zveze delovnega ljudstva«.

Odgovor na to vam daje isti »Slove-nec«, ki v debelem tisku naznanja v prejšnji koloni, da se vrši v istem času karitativni shod v Unionu. Ta shod je seveda za klerikalno gospodo mnogo važnejša zadeva, kakor pa shod »Zve-ze delovnega ljudstva«, na katerem bi morali klerikalci govoriti o komun-alnem programu, kateri jim ni posebno pri srcu, ker so v njega privolili le za-to, da bi ložje vili kakega komunista ali socialista za svojo listo. Ta okol-nost je silno poučljiva, samo, ako so naši sodrugi še toliko sposobni misliti, da bi se pravočasno uvideli, da jih kler-ikalci izrabljajo le kot priganjace za svojo listo.

Shod JDS pri »Zlatorogu«.

V soboto 18. t. m. se je vršil za Dvorski okraj pri »Zlatorogu« shod »Jutrovcov«, katerega se je udeležilo 57 ljudi z damami vred. Od teh je bilo okrog 30 pristaev drugih strank. Kot govornik je nastopil dr. Kramar, ki je pa imel nesrečen dan. Priznal je na-pake, ki jih je napravila JDS v parla-mentu in v vladi ter s tem pobil vsa natolcevanja »Jutra«, s katerimi so de-mokrati zanikali ugotovitve naših listov o tej zadevi. Med govorom dr. Kra-marja so poslušalci drug za drugim odhajali od shoda. Ugotavljamo, da je bil ta shod prav žalostna slika razpo-loženja ljubljanskih dvorskega okra-ja za »Jutrovcov«, ako primerjamo, da je imela »Jugoslovanska zajednica« v tem okraju na shodu pri Mraku poln salon, vežo in vse gostilniške prostore in da je moralo veliko volilcev vsled pomanjkanja prostora oditi. Ugotavlja-mo že enkrat, da je bilo pri Mraku na shodu »Zajednice« navzočih nad 200 volilcev.

— Uvoz za trgovino in prevoze v New Yorku. V New Yorku se je usta-novil urad, ki daje vsem osebam, ka-tere bi prišle v New York po trgo-vskih poslih, vse potrebne informacije. Urad je osobito na razpolago zastop-nikom bank, korporacij, institucij itd., ki gredo v New York v svrhu vzpo-stavitve trgovskih odnosov s tam-kajšnjimi podjetji. Naslov urada je: Board of trade and Transportation, New York, 41 Park Row.

— Ameriške tovarne v Velikem Bečkereku. V Veliki Bečkerek je do-spele več zastopnikov nekega ameri-škega konzorcija, ki so nakupili nekaj stavbišč, kjer nameravajo zgraditi raz-ne tovarne.

— Fordova tovarna avtomobilov v naši državi? Kakor znano, je hotela ameriška družba Ford zgraditi v Trstu veliko tovarno avtomobilov, ki naj bi se zlasti uvažali na Balkan. Ker so se pa italijanski industriji tej nameri z vsilo sil uprili, je Italijanska vlada od-nihala ter Fordu ni dala koncesije. Se-daj pa se čuje, da bo Ford zgradil svo-jo tovarno v Dalmaciji in sicer v Šibeniku ali pa v Bakru. — To bi bilo tudi edino pravilno, kajti, če so avto-mobili namenjeni za Balkan, naj se po-stavi tovarna na Balkanu. Popolnoma odveč bi bilo, da bi morala n. pr. Jugos-lavija plačevati carino Italiji.

— Meterski sistem v Rusiji. Sovjet-ska vlada namerava uvesti v Rusiji meterski sistem in sicer v dveh rokih. Od 1. januarja 1923 mora biti uveden ta sistem v komisarijatih trgovine, po-šte, telegrafa in narodnega zdravja in v roku 1924 do 1927 v vseh drugih ko-misarijatih in v trgovini.

— Žetev hmelja v Poljski cenijo le-tos na 28 do 30.000 q (po 50 kg). V Vo-liniji, kjer je produkcija hmelja največ-ja, se plača za q 50.000 poljskih mark. Od vse žetve se bo izvozilo 20 do 24 tisoč q, ker ga v državi potrebujejo samo 6000 q.

— Nemčija kupuje železno rudo na Švedskem. Največji del švedske pro-dukcije železne rude se izvozi v Nem-čijo, ki je uvozila v prvih šestih mese-cih t. l. 2.306.602 tone železne rude iz Švedske, kar znači 8,27 odstotkov ce-lokupne švedske produkcije železne ru-de v tem času.

— Izvoz jaje iz naše države v Lon-don. Od januarja do avgusta t. l. se je izvozilo iz naše države v London 675 tisoč 168 zabojev po 1440 komadov jajc, to je 972.637.920 jajc.

— Padanje cen železu v Avstriji. Radi močne češkoslovaške in luksem-burške konkurence so avstrijski indu-striji znižali cene železu in železnim izdelkom.

— Veliki lignitski premogovniki v Bolgariji. V bolgarskih premogovnikih so zadeli na ogromne plasti lignitskega premoga. Rudnik v Perniku bo proiz-vajal letno nekaj milijonov ton premo-ga. Vendar primanjkuje v Bolgariji po-trebne kapitala za eksploatacijo teh ogromnih premogovnikov.

— Uvoz sladkorja v našo državo leta 1921. Iz Italije in Amerike se je uvozilo v našo državo 1. 1921 33.777 stotov surovega sladkorja v vrednosti 129.117 Din. Uvoz rafiniranega kocka-stega sladkorja je znašal 23.281.560 kg v vrednosti 145.362.442 dinarjev. Slad-kornega prahu pa se je uvozilo 8.298.989 kilogramov v vrednosti 64.537.827 di-narjev.

Dnevne vesti.

— Vsem, ki imajo čuteče srce za našo mladino. Zima trka na vrata in povzroča skrb in strah zlasti tistim materam vdovam, ki morajo same skr-beti za svojo mladoletno dečo. Temu je treba tople obleke, drugemu obuvla, tretjemu toplega perila. Kolo jugoslo-venskih sester bi rado vsaj nekoliko odpomoglo vsem tem potrebam, zato se obrača do vseh rodoljubnih src z iskreno prošnjo, naj naših sester Kola-šic, ki bodo te dni trkale na njihove duri ne odpušča praznih rok. Vse nam je dobrodošlo, vsak dar bo s hvaleč-nostjo sprejet. Naše sestre »Kolašice« bodo šivale in krojile, da bo čim več sirot oblečenih. Ker smo si nadele na-lago razveseliti še več sirot kakor la-ni, zato želimo, da bi se razširilo kolo naših sester šivilj ter pozivljamo vse, ki bi utegnile pomagati pri šivanju, da se zglase dopoldne od 9. ure dalje v naši pisarni. Dobrodošla nam bo vsaka moč, četudi ni izurjena šivilja, pomaga-la bo po svojih močeh.

— Železničarji, pozor! Direkcija Po-žarevačih okružnih železnica potrebu-je strokovno osebje za prometno — komercialno, strojno in prožno službo in sicer: Enega strokovnjaka za šea prometno-komercialne službe, dva pro-metno-komercialna uradnika, tri stro-jevodje in enega prožnega nadzornika. Vsi strokovnjaki, ki bi vstopili v te službe, se pozivajo, da se prijavijo naj-kasneje do 15. decembra t. l. z vsemi dokumenti o strokovni usposobljenosti, spričevalom o prejšnjem službovanju in s svojimi pogoji pri direkciji Poža-revačih okružnih železnica v Poža-revcu. — Direkcija Požarevačih okru-žnih železnica 13. novembra 1922 v Požarevcu br. 2053.

— Vlada republike Čile je imeno-vala za svojega častnega konzula v Zagrebu gospoda Ojura Matulija Za-rinova.

— Ukinjenje brzovlakov Wien—Trst. Zagrebška direkcija državnih železnic nas obvešča, da so avstrijske železnice s 6. novembrom ukinile brzovlake Wien—Jesenice—Podbrdo—Trst in obratno in sicer D 109/D 9/4204/603 in 604/4203/D 10/D 110.

— Travniki na prodaj. Travniki v Mestnem logu se prodajajo pod ugod-nimi pogoji. Poižve se v pisarni no-tarja dr. Kuharja v Kolodvorski ulici šte. 3.

— Smrtina kosa. V Toplicah na Do-lenjskem je umrl gospod Alojzij Bučar. Blag mu spomin!

— Nesreča s puško. V Podsmreki se je neki Franc Dolničar pri nepre-videlem ravnanju s puško obstrlel obe roki.

— Izgon. Delavec Postbihi France, rojen leta 1887 v Starem trgu pri Slo-venjemgradu in tja pristojen, je izgnan iz naše države za dobo 5 let.

— Vlom. V stanovanje bajtarja Ja-neza Špeharja v Polšniku so vlomili neznan tatovi in mu odnesli razne obleke v vrednosti od 3000 do 4000 K.

— Goljuf. Na Vrhniki je neki neznan goljuf pod raznimi pretekzami »obrna-žil« več oseb za 5960 kron.

— Tatove zebe, zato se prav pridno preskrbujejo za zimo in še celo planin-ske kočje raso varne pred dolgozmrneži. Tako n. pr. so v času od 1. do 10. t. m. neznan storilci vlomili v kočjo pri sed-

merih Jezerih, last »Slovenskega pla-ninskega društva« in pokradli 8 koma-dov žimnic, 6 blazin, 4 odeje, 3 lonce, 5 umivalnikov, 2 ponvi, 16 krožnikov, zajemalko, 6 skledic za kavo in še več raznega jedilnega orodja, v skupni vrednosti 36.000 kron.

— Kaj vse krajejo. Posestniku Ja-nezu Jamniku iz Ločnice so neznan ta-tovi odpeljali 400 kg sena in 4 kolesa katera so sneli z voza. — V Preski je bilo Antonu Kršmarju ukradeno 400 kg črne detelje.

Ljubljana.

— Promocija. Gospod Stane Rape iz Olševka pri Kranju bo v četrtek, dne 23. novembra opoldne v veliki dvorani ljubljanske univerze promoviran za doktorja filozofije.

— Koncert v prazno narodnega praznika. Ljubljanska sekcija Jugoslo-vanskega novinarskega združenja pri-re-di dne 1. decembra t. l. ob 8. uri zve-čer v veliki uniojski dvorani koncert s sodelovanjem ljubljanskih pevskih zborov in godbe Dravske divizije. Po-drobni program se še objavi.

— Klub esperantistov v Ljubljani pozivlja vse svoje člane, kakor tudi vse one, ki bi se želeli učiti tega vele-važnega mednarodnega jezika, da se bo začel redni pouk v petek, dne 24. t. m. ob 19.30 v učnih prostorih v Selen-burgovi ulici šte. 6. II. nadstropje na levo. Pouk bo dvakrat v tednu: vsak torek in petek od 19.30 do 21. Meseč-na pristojbina znaša 5 Din, za dilake 2 Din. Obiskovalci tečaja bodo imeli priliko uporabljati Esperanto v kon-verzaciji in dopisovanju s tu- in ino-zemstvom. Zato ne zamudite prilike, učite se svetovnega jezika!

— Stalno upokojen je na lastno prošnjo upravnik državne žrebečarne na Selu pri Ljubljani, g. Etbin Ravni-ljar, podpolkovnik v rez.

— Najemniki mestnih zemljišč. Mest-ni magistrat je dognal, da nekatere stranke, ki imajo mestno zemljo v na-jemu, preslabo ali sploh nič ne gnoje. Pri urejevanju centralnega šolskega vrta se je opazilo, da so prejšnji na-jemniki navozili na svoje njive razno-vrstnih smeti, v katerih je bilo vse polno črepij in stekla ter potem to na-vlaklo podkopali in podorali. Napeljavo je bilo tudi polno premogovega pepela centralnih kurjav na preje rodovitno zemljo, ki je sedaj pokvarjena in bo dalo precej truda, predno bo zopet ustrezala svojemu namenu. Vsem onim, katerim se bo dokazalo, da v zakup vzeto zemljo ne gnoje, ali na njo vo-zijo razne zemlji škodljive smeti, se bo najem takoj odpovedal.

— Umri je v Ljubljani mestni ra-čunski revident g. Rihard Svetlič. Po-greb se vrši jutri v sredo popoldne ob 4. uri iz trga Tabor št. 5 na pokopa-lišče k Sv. Križu N. p. v m.

— Pobeg iz blaznice. Iz blaznice na Studencu je dne 13. t. m. pobegnila okrog 30 let stara slaboumna Senk Ma-rija. Oblečena je v modro obleko, črne čevlje in je razgovljava.

— Zgubilo se je kolo »Waffenrad« v petek 17. t. m. zvečer od magistrata do Most. Pošten najditelj se prosti, naj ga vrne lastniku proti dobri nagradi. Naslov pove uredništvo lista.

— Neljuba pomota. Akademik Jo-sip Zigon in njegov tovariš Adolf Re-bec sta v nedeljo prišla v precej neljub položaj. Na Rimski cesti ju je aretirai neki stražnik, ker sta se mu zdeli ču-dovito podobna dvema potepuhoma, ki sta v zadnjem času izvedla več tatvin. Na policiji so se potem šele »pomenili«, nakar sta bila oba aretiranca takoj prosta.

— »Masten« tat. Janezu Škrablu, delavcu v tobačni tovarni, je neznan vagabund ukradel večjo množino masti.

— Bel namizni pri je bil ukraden gostilničarju Josipu Boštjančiču v Lin-hartovi ulici.

— Nezgoda na cesti. Železniški sluga v pokloju, g. Josip Grabljevič je Pred Škofijo padel in se tako poško-doval, da so ga prepeljali v bolnico.

Maribor.

Petdesetletnica vinorejske in sadjar-ske šole in otvoritev kmetijske šole v Mariboru. V nedeljo se je vršila v Ma-riboru proslava 50 letnice obstoja vino-rejske in sadjarske šole. Obenem se je vršila otvoritev kmetijske srednje šole. Te proslave so se udeležili predstojniki raznih zavodov, zastopniki oblasti in mnogo drugega občinstva. Ob tej pri-liki sta bila predstavljena vsem navzo-čim g. Franc Fras, ki služi na tem za-vodu že 44 let in g. Julij Komar, ki služi že 26 let. G. pokr. nam. Hribar je vsakemu izročil z toplimi besedami zahvalno pismo in 1000 kron. Na koncu so navzoči zapeli himno »Bože pravde« in zaključili 3 kratni »slava« našemu vladarju. Na dvorišču pa so se vsi ude-leženci slavila fotografirali.

Poskušen vlom. V petek popoldne je zopet skušal nek lopov vlomiti, in sicer si je izbral Starklovo modno tr-go-vino. Razbil je šipo, ter vzel iz iz-ložbenega okna zavoj blaga, ki je je pa moral pustiti, ker ga je pravočasno zazabilo oko postave. Uzmovič je še pravočasno odnesel pete.

Celje.

Celotni stroški, ki so proračunani s priklopljivjo celjske mestne elektrar-ne na Falo, bodo pri sedanjem konzumu toka znašali en milijon kron.

Otvoritev uradnih dni trgovske in obrtniške zbornice v Celju. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opo-zarja vse interesente iz Celja in celjs-ke okolice ter Savinjske doline, da se bodo pričeli z 21. novembrom t. l. vršili vsak torek uradni dnevi v Celju in sicer v uradnih prostorih javnega skladišča in prevozne delniške družbe. Pred otvoritvijo uradnih dni se vrši danes v ponedeljek, dne 20. novembra zvečer ob 20. uri v mali dvorani Na-rodne doma sešatek interesiranih krogov, na katerem se bo pojasnilo pomen, namen in delokrog zborničnih uradnih dni.

Cene padajo pa ne navzdol, ampak navzgor. V soboto so se naenkrat v Celju podražile vse najvažnejše živ-ljenske potrebščine. Sladkor je v so-boto poskočil: kristalni od 60 na 66 K. v kockah pa od 70 na 74 kron. Čudili smo se našim trgovcem, ko so čitali v listih, da je krona padla na 2.16, kako so hitro dvignili cene, dočim se takrat, če krona raste, ne brigajo veliko in niso tako nagli. — Pomisleka vredno je tu-di, da je tekotom minulega tedna, kakor bi trenil, iz vseh trgovin naenkrat iz-ginil kristalni sladkor. V soboto pa, ko se je za 6 kron podražil, pa ga je po-vosod bilo zopet dovolj.

Srečo bode poskusila v Celju pri-hodnjo nedeljo klerikalna strokovna zveza. Sklicuje za dopoldne v Narodni dom velik delavski shod, na katerem bodo poročali »krščanski voditelji de-lavskega ljudstva«. Pa pšenica ne bo šla v Celju v klasje, ker celjsko delav-stvo je povečini včlanjeno v naprednih delavskih organizacijah. Radovedni pa smo vseeno, kakšen evangelij nam bodo pridigovali gospodje »krščanski socialisti«.

Sokolstvo.

»Sokol L.« Bratje — sestre! Nemila smrt ne prizanaša našim vrstam. Pre-mnul je mestni računski nadrevident, naš dragi brat Rihard Svetlič, naš član in bivši odbornik. Dolžnost naša je, da dostojno počastimo poslednjo pot tihe-ga in mirnega narodnega delavca. Nje-gov pogreb se vrši v sredo ob štirih popoldne. Vabimo Vas, bratje, da se v k.o.ju udeležite pogreba polnoštevilno! Pol ure prej se zbiramo na Taboru. — Zdravo!

Gledališče in glasba.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Torek, dne 21. novembra 1922.

Drama: Zaprt.

Opera: »Tajnost«. Red B.

Koncert gospe Ade Poljakove, ki se vrši v torek, dne 21. t. m. v opernem gledališču, ima ta-le spored: Prvi del: 1. Rimski-Korsakov: a) Arlja Snegu-ročke iz opere »Sneguročka«. b) Nim-fa, Romanca. 2. Rahmaninov: a) V mol-čanju tajne noči. Pesem. b) Otoček.

Pesem. 3. Dargomižski: Ločena. Pe-sem. 4. Balakirev: Španska pesem. 5. Cilinka: Dvomi. Pesem. Drugi del: 6. Cimarosa: Arja Karoline iz opere »Matrimonio segreto«. 7. Martini: Plai-ser d'amour. Pesem. 8. Pergolesi: »Se tu m'ami«. Pesem. 9. Debussy: Man-doline. Pesem. 10. Schumann: Ich grol-le nicht. Pesem. Tretji del: 11. Greča-ninov: a) Mavrica. Pesem. b) Uspa-vanka. Pesem. 12. Musorgski: Štiri otroške pesmi: V kotu. Tjapa. Otroko-va večerna. Hopak. Vse pesmi poje gospa Ada Poljakova. Na klavirju je spremlja g. prof. Ruč. Pri pesmi Cilinke »Dvomi« igra čelo soločelist g. Feršnik. — Večina prevodov zanimivih tekstov bo zaradi popolnejšega umevanja in uživanja natisnjena na lepakih, na kar občinstvo opozarjamo. Teksti so na razpolago pri blagajni in na večer kom-erta pri biljetarjih. Začetek ob pol osmi uri.

Glasbena Matica v Ljubljani praz-nuje letos 50 letnico svojega delovanja. Ta svoj jubilej hoče proslaviti s celo vrsto koncertov in ne le v Ljubljani, ampak po raznih večjih krajih širom Slovenije. Zato priredi tekom meseca decembra, januarja in februarja s svo-jim pevskim zborom vokalne koncerte, na katerih se bodo proizvajale jugoslo-vanske umetne in narodne pesmi. Za enkrat pridejo v poštev sledeči kraji: Brežice, Celje, Črnomelj, Jesenice, Hrastnik, Kamnik, Kranj, Krško, Ko-čevje, Litija, Logatec, Maribor, Novo mesto, Ptuj, Radovljica, Ribnica, Škof-ja Loka, Trbovlje in Zagorje. Koncerti se vrše po določenem redu, ki bo spro-ti objavljen v dnevnem časopisu ter z letaki in kraju samem, kakor tudi v vsi bližnji okolici. Čas se je določil dogo-vorno z lokalnimi faktorji, ter se bodo vršili vsi koncerti v zgodnjih popoldan-skih urah, tako da je mogoč posej tudi okolici posameznega kraja, kjer se vrši ta koncert. Vse glasbo-ljubce občin-stvo opozarjamo na te koncerte. Po-drobnosti se poizvedo lahko pri Glas-beni Matici v Ljubljani.

Iz gledališke pisarne. Nekateri glo-dališki abonente so izrazili željo, da bi se igrala otroška igra »Krojaček-juna-ček« tudi za vse abonmane. Prosimo gg. abonente, naj se o tem gledališki upravi izjavijo.

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani, Danes, v torek, dne 21. t. m. in v četrtek pevska vaja za moški zbor, v sredo, dne 22. t. m. za ženski zbor. Ker smo pred važnimi koncert-nimi nastopi — polnoštevilna udeležba! Odbor.

Društvene vesti.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši pri-hodnja javna odborova seja v sredo, dne 22. novembra t. l. ob 20. uri v ve-liko dvorani Mestnega doma. Društve-na pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12, pritično, desno.

»Bratstvo«. Izredni članski sestanek se vrši danes ob 8. uri zvečer pri »Zla-torogu«. Dnevni red: Zborovanje v Tr-bovljah. Vabimo vse člane »Bratstva«, kakor tudi »Mladostie«, da se sestanka zanesljivo udeležijo, ker se bodo razde-lile izkaznice za znižano vožnjo.

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. V torek, dne 21. t. m. ob osmih moški zbor, v sredo ob polosmih zvečer me-šani zbor. Ne zamudite! Odbor.

Plesna šola društva »Atena« (Že-n-sko telovadno društvo) naznanja, da otvori s 1. decembrom plesne tečaje v licejski telovadnici, in sicer: 1. Od-delek za otroke (dečke in deklice do 12. leta — pouk o pravilni hoji, začetni pojmi ritmike in gracije). 2. Oddelek za gojenke začetnice, deklice od 12. le-ta dalje — ritmika. 3. Oddelek za go-jenke — gracija, bonton. 4. Oddelek za dečke od 12. leta dalje. 5. Oddelek za uradnice (moderni plesi). 6. Oddelek za dame (moderni plesi). Pouk vodi v nižjih oddelkih gospodična Nikolajev-ska, v višjih gospod Trošt pod nadzor-stvom gospe prof. Wessnerjeve, pouk v otroškem tečaju se vrši enkrat na te-den, v ostalih pa dvakrat po 1 in pol ure. — Vpisovanje se vrši v sredo in četrtek t. l. 22. t. m. od pol 5. ure do 7. ure in 23. t. m. od pol 6. ure do 7. ure zvečer v telovadnici na liceju. Po-drobne informacije se dobe listoma.

Sport in turiztika.

Primorje rez. — S. K. Jadran 3 : 2 (0 : 2).

Ilirija rez. — Lask 2 : 1.

Ilirija nar. — Svoboda Moste 1 : 2.

Prodaja po

znatno znižanih cenah:

zimsko perilo, pletene jopice, roka-vice, nogavice itd.

A. ŠINKOVIC nasl. R. SOSS

LJUBLJANA, Mestni trg šte. 19.

Razne vesti.

* **Človek s fatalnim pogledom.** V Franciji še vedno vlada praznoverje, da zamorejo gotovi ljudje koga začarati s svojim pogledom. To iznova dokazuje slučaj v Angersu. Tam je bil umorjen devetnajstletni sin posestnika Chaillota. Pri obdukciji trupla so ugotovili, da je strel padel iz njegove bližine. Zato je padla krivda na domačega slugo Clementa Barbana. Ker pa ni bilo natančnejših dokazov, ga je sodišče oprostilo. Toda preiskava je odkrila drugo zanimivost. Prebivalci Angersa so namreč zatrdno verovali, da ima rodbina umorjenega pogled, s katerim more tako začarati, da škoduje domačim živalim. To je veroval tudi sluga Barban, kate-

rega so nanovo aretirali. Priznal je, da je ubil mladega človeka samo zato, ker je imel fatalen pogled.

* **Koliko las imajo ljudje na glavi.** V tem, ko se pesniki bavijo s hvalo ženskih las, štejejo Angleži posamezne lase na glavi. Oni so izračunali, da na en četvrtini centimeter pride 1000 las, torej ima človek na vsej glavi okoli 120.000 las. Plavalci imajo navadno precej več las na glavi nego črnolasci.

* **Zaigral trideset milijonov.** V borzijskem klubu v Budimpešti sta igrala neki Julius Szemsző in Koloman Bibo. Sreča je bila na Kolomanovi strani in Szemsző je zaigral nič več kot 30 milijonov madžarskih krun. Zanimivo je, da je Koloman pred desetimi leti v igri s Szemszőm izgubil 400.000 kron. Na

koncu te fatalne igre, v kateri je izgubil tako velikansko svoto, si je hotel vzeti življenje, kar so mu pa navzoči preprečili in ga oddali v sanatorij za živčne bolezni.

* **Črni milijonarji.** V New Yorku imajo preko tri stotine črnih Krezov. To so večinoma črnci, ki so si v poslednjem času z raznimi trgovskimi posli stekli ogromna imetja. Toda njih ne more nikdo kontrolirati, ker žive zelo separatno. Oni ne zahajajo niti v gostilne, niti v druge javne prostore, pač pa razvijajo tem večji sijaj v svojih domovih. Svoje otroke pošiljajo v penzionate in v Harvard univerziteti, edino vseučilišče, ki ga obiskujejo črnci. V eni najlepših newyorških ulic imajo svoje elegantne klube, kjer se bavijo s

športom, glasbo, pesništvo in politiko. Seveda imajo v te klube dostop samo ljudje črne rase.

* **Oporoka tovarnarja mila.** V Trstu je pred nedavnim časom umrl tovarnar mila, Lupo Braunstein, ki je v svoji oporoki zahteval, da se njegovo mrtvo telo položi na oder v njegovi tovarni. Krsta naj se položi na zaboj, v katere se vlagajo kosi mila. Na obleko, v kateri bo položen na mrtvaški oder, naj se pripno vse kolajne kar jih je dobila tovarna in povrh tudi italijansko zastavo in zastavo mesta Trsta.

* **„Copernica“ hoče biti.** Neki knjižničar v Berlinu je prejel od neke kmetice sledeče pismo: „Rada bi imela knjigo za „copranje“. Prosim vas, pošljite mi jo čim prej, ker jo silno po-

trebujem. Plačala jo vam bom zelo dobro in vam prinesla za nagrado še mlasti in jaje. Prosim, ne pozabite! Spoštovanjem N. N.“ — Kakšno knjigo ji je potem poslal knjižničar, se ne ve.

* **Ljubezen na prvi pogled.** V neki veseli družbi je bilo več mladih gospodov, ki so bili precej razposajeni. Pri sosednji mizi pa je sedel starejši gospod in tega vpraša eden izmed mladih razposajencev: „Jelite gospod, vi gotovo ne verujete, da se marsikdaj vname ljubezen že na prvi pogled?“ „Gotovo verujem,“ odgovori vprašani čisto mirno, „skajti prepričan sem, da bi se več kot polovica mož na svetu ne poročilo, če bi pogledali svojo izvoljenko dvakrat!“

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

V prekipevačih hvaležnosti je prišla Elen za drobno, mrzlo ročico svoje rešiteljice in jo prisrčno stisnila. Toda tujka ji je tako hitro iztrgala svojo roko, da jo je Elen vsa presenečena pogledala in skoro žalostna dejala:

»Ali se Vam morda ne smem zahvaliti? Vi ste me vendar rešili pred neznajnejšem in jaz bi bila izgubljena, da ni bilo Vas!«

»Ne, ne, nikake hvale! Ogoljušala sem barona le za njegov plen. Hahaha!«

Strašno se je razlegel smeh po temnem hodniku in Elen je z grozo opazila, da odseva iz temnih dekličinih oči — blaznost. Prestrašena se je Elen odmaknila. Sedaj pa je tujka sama prišla za njeno roko in mehko dejala:

»Ne bojte se me! Pravijo mi sicer, da sem blazna, toda Vam se me ni treba bati. Res je sicer, da doživljam ure, v katerih ne vem, kaj da se dogaja v meni, toda to je redkokedaj. In samo vsled čudnih dejanj, ki jih storim v teh urah, so prišli ljudje do prepričanja, da sem blazna.«

»Kdo ste?« je nehote vprašala Elen.

»Žrtv barona Hardyja. Nebogljena žrtv, kakršna si imela postati tudi ti. Kako dolgo sem v tej strašni hiši ne vem, mislim pa, da morajo biti že leta, dolga leta. In moje ime — vem samo še, da se imenujem Jane — ah moja glava — žge kot ogenj.«

Nesrečna blaznica je skrila svoje obličje v dlani in Elen je videla, kako se je krčevito treslo vse njeno telo. Nelzmeren strah se je je polastil. Bila je sama — sama — z blaznim dekletom, ki je moglo storiti vsak trenotek kaj nepreračunljivega.

Zdelo se je, da je Jane popolnoma pozabila na Eleno navzočnost. Naslonila se je na steno in strmela proti izhodu hodnika. Potem je pričela zopet govoriti:

»Kako dolgo je od tega, da so me napol s silo spravili semkaj? Ne vem — ne vem več!«

Naenkrat se je obrnila proti Elen, ki je prestrašena vzkliknila.

»Ne kliči ubogi otrok, ne kliči, ker sicer si izgubljena: jaz bi te potem ne mogla več štiti. Ah, tudi jaz sem se nahajala nekdaj v oni sobi, tudi jaz sem se z obupnim naporom upirala nasilnežu toliko časa, da je odnehal. Toda ker me ni nihče posvaril, sem pila nekoliko pijače, ki je stala na mizi. Čutila sem, kako se plazi po mojih udih smrtna utrujenost. Napol nezavestna sem se zgrudila, brezmočna žrtv za prokletega brezsrmeža.«

»Ko sem se prebudila iz omotice, je bilo že prepozno« je hitro nadaljevala. »Bilo je že vsega konec. Ha, kako ga sovražim, podleža, ki mi je ukradel moje najdražje. In vendar se nisem mogla maščevati nad njim!«

Elen je bila kar otrpla od groze. Blaznica se je zopet obrnila k njej.

»Beži, beži, kakor daleč te nesejo noge, ker sicer ne boš ušla Hardyju. Misliš, da bo sedaj odnehal? Nikdar! Zasledoval te bo noč in dan, dokler ne padeš zopet v njegove roke.«

»Žive me ne bo posedoval!« je vzkliknila Elen.

»Tiho, ne govori tako glasno, ubogi otrok, ne nahajaš se še na varnem. Hahaha, če bi vedeli služabniki, kaj se je zgodilo. Toda oni ne vedo, da sem ti jaz pomagala, vsaj mislijo, da sedim v svoji sobi, ker boje se me, to sem že večkrat slišala.«

Elen se je bala. Ali je mar zato ušla strašni nevarnosti, da postane igrača v rokah nesrečne blaznice?

»Ostati moraš še tukaj pri meni.« je šepetala Jane. »Prezgodaj je še in tvoj odhod bi vzbudil pozornost. Tvoj klobok je ostal v sobi, oda jaz ti bom dala svoj plašč, s katerega kapuco si lahko zagreješ glavo. Potem boš z lahkoto zapustila to hišo. Vsaj tukaj pogosto prihajajo in odhajajo mlade dame — hahaha!«

Zopet se je strašno razlegel smeh blaznice po nizkem hodniku.

Elen se je nekoliko pomirila, ker je uvidela, da se nima od Jane ničesar bati in da ji hoče ta pripomoči celo k nadaljnjemu begu. Trepetajoča je šele sedaj z jasnostjo videla, da je samo po čudnem slučaju ušla strašni usodi, morda usodi blaznosti.

Jane je počepnila na tla in mrmrala tiho nerazumljive besede predse. Semintja je pogledala Elen, ki je potrpežljivo in vdana v svojo usodo čakala na končno osvobojenje.

Zopet se je slišalo iz daljave bitje neke ure.

»Sedaj je čas!« je dejala Jane. Prijela je Elen za roko in jo vlekla s seboj nazaj v globoko temo. Ko je neke obdobje, je Elen čutila, kako jo je Elen ognila s plaščem. Spomnila se je na Janine besede in potegnila kapuco globoko preko glave, tako, da je ni mogel nikdo spoznati. Blaznica je tipala z roko po kapuci, kot da se hoče prepričati, ali je dobro zavita ali ne.

»Pazi, da kdo ne vidi tvojih lepih plavih kodrov, ker zlati tvoji lasje bi te utegnili izdati. Hahaha. Hardy jih ljubi vse, rjave, črne in tudi plavolaske. Prokleti podlež — ne boš ušla nebeški kazni. Pojdi sedaj!«

Neka vrata so zaškripala. Nekaj stopnic je vodilo navzgor in Elen se je naenkrat v svoje veliko začudenje znašla v hišni veži, skozi katere odprta vrata se je videlo na cesto.

Še enkrat se je hotela zahvaliti svoji rešiteljici, toda ta je zasepetala:

»Naprej, naprej! Ne more se vedeti, če se ne vrne Hardy, zgodaj domov — naprej, hitro, dokler ni prepozno!«

Elen je smuknila proti vratom. Tamkaj je stal vratar, ki pa se je komaj ozrl na zagrnjeno damo, ki je šla mirno mimo njega.

»Zopet ena baronovih prijateljic,« si je mislil. »No, kdor ima toliko denarja, ta si pač lahko privoščijo vsako razkošje.«

Elen je hitela po cesti. Nikdo je ni srečal do postaje v Westendu. Hitro je kupila vožnji listek in nekaj minut nato je že sedela v vozu, ki jo je brzo peljal v notranjost mesta.

(Dalje prih.)

MALI OGLASI

PRODAJA:

VEC LEPIH OLJNATIH SLIK. Naslov v upravi lista, 842

MOTORNO KOLO znamke „Motoracoc“, 2 cilindra, 840

zelo dobro ohranjen, po ugodni ceni. Na ogled v delavnici Lah, pri cerkvi v Sisku, 841

LVA POSESTVA, eden v Smartnem pri Ljubli, drugi na Bregu, poleg postajališča Breg pri Zidanemmostu, dobroduša gostilna ob glavni cesti, cena po dogovoru. Več se izve pri g. Dominiku in Franciški Stritar, p. Loka pri Zidanemmostu, 840

GRAMOFON, dobro ohranjen, otroški voziček in 300 kg hrane za prašiče, Naslov v upravi lista, 838

NOV ZIMSKI KOSTIM s kožuho, črna, finega blaga, za ceno 1250 Din pri trgovcu Kassigu, Židovska ulica št. 7, 836

nah. Istotam 1 vagon smrekovih suhih plohov, 50 mm debeline. Več pove Stefan Gruden, trgovec z lesom in anonom. Stranje pri Kamniku, 818

ŠTEDILNIK, 21x30 mm, z modricami in opeko ter tudi ena lončena peč za večjo sobo pri Jos. Senica, Za Bežigradom 6, 826

ga obrtnika, stanovanje prosti takoj. Več pove lastnik Filip Kristančič, čevlji, molster Predosije 79, p. Kranj, 831

PRITLIČNO HIŠO, dve sobi, dve kuhinji, zraven velik sadni vrt z gospodarskim poslopjem, 20 min. od Ljubljane. Stanovanje takoj na razpolago. Polzve se v Zg. Siski št. 45, 829

lev. Lega v letoviščnem vrtu ob Savi in postaji Zidanemost - Brežice. Poslopje letos dovršeno. Agenti izključeni. Proda se iz službenih ozir. Natančneje nismo: Blagajna I. duhovskega parobrodskoga društva Bergrad, Bogojavljenka br. 8/II, 829

SLUŽBE: UCENCE IN UCENKE sprejmeta Brata Knez, zlatarja in draguljarja Celje — Gaberje. Kupujeta tudi zlomljeno zlato in srebro po najvišji ceni, 833

VEC CEVLJARSKIH POMOCNIKOV se sprejme proti dobremu plačilu s hrano in stanovanjem. Sprejme se tudi enega učenca. Zglasiti se je pri Anton Marčan, čevljijski mojster, Prilmskovo 80, p. Kranj, 830

MANUFAKTURIST starejša ali mlajša moč, zanesljiv, se takoj ali s 1. januarjem, 837

RAZNO: SOBA se isče v mestu ali na periferiji. Plača do 1400 kron mesečno. Naslov: Kamenčnik, pri g. Campa, Poveljski nasip 10, 839

GOSTILNO, manjšo, dobro, doč, želim vzeti na račun, takoj ali s 1. januarjem, 837

Zahvala.

Prisrčna hvala vsem, ki ste našega prerano umrlega, nenadomestljivega in ljubljenelega soproga in očeta

Josipa Rošaka

spremili na zadnji poti, mu darovali v slovo vencev in nam ostalim lajšali tugo ter izkazovali iskreno sočutje.

Podgaber-Ljubljana, 19. novembra 1922.

Žalajoče rodbine Rošak, Stuhelj, Nussdorfer.

Izvežbane RUDARJE

učne kopače in pomožne delavce sprejme premogokop Ključarovi pri Ormožu.

Trgovec v Ljubljani z dobro lid čr trgovino na eni najbolj prometnih ulic, želi dobiti

posojilo v znesku 200.000 K od privatne osebe proti primernemu obrestovanju v mesečnih obrokih. Cenj ponudbe pod šifro „Točno odplačevanje“ na Aloma Comp., anončna družba z o. z. Ljubljana, Kongresni trg št. 3/1.

Agenturna in komisijska trgovina v Ljubljani sprejme provizijskega potnika

za Slovenijo, za nekaj dobrih predmetov. Tozadevne ponudbe je poslati pod šifro „Lepa provizija“ na Aloma Comp. Ljubljana, Kongresni trg 3/1.

Za leto 1923 Za leto 1923

Žepna koledarja

v dveh lično izdelanih oblikah 12x7 in 6x4 cm se dobijo po vseh knjigarnah in trgovinah s papirjem.

Koledarje ste lično vezana in tiskana na dobro limenem papirju. Naroča naj se direktno pri

„Zvezni tiskarni in knjigarni“ v Ljubljani Wolfova ul. št. 1.

Novosti!

za damske plašče v veliki izbiri.

A. & E. Skaberné, Ljubljana, Mestni trg 10.

Hiša v Mariboru

dvonadstropna z vrtom, priprava za obrt ali tovarno, blizu glavnega kolodvora, se takoj

proda

za K 450.000.—. Cenj. ponudbe na oglasni zavod

Ivo Sušnik, Maribor, Slovenska ulica 15

pod šifro „K 450.000.—.“

vsaki čas po najnižjih cenah pri

Perje E. Vajda

izvoz divjačine in perutnine

ČAKOVEC, Medjimurje (Jugoslavija.)

Brzjavlj: Vajda, Čakovec. — Telef. 59.

50 vagonov GRAMOZA

za posipanje ceste kupi premogokop Ključarovi pri Ormožu. V ponudbi se naj navede cena naloženo v vagon, in nakladalna postaja.

Jamski les

kupi

premogokop Ključarovi pri Ormožu.

Za trgovce, uradnike, notarje, odvetnike, zasebnike in sploh za vsakogar prepotrebni in zelo priljubljeni

Jugoslovanski poslovni koledar za 1. 1923

IV. letnik, v obliki trdovazane knjige 17 x 24 cm

je pravkar zšel.

Dobi in naroča se ga v papirni trgovini

IVAN GAJSEK, Ljubljana, Sv. Petra cesta 2.

Ce a za izvod 20.— Din po pošti 1 Din 25 p več; pri naročilu najmanj 10 izvodov poštnine prosto. Trgovci imajo običajen popust.

Ker je naklada omejena, se priporoča takojšnjih naročil.

Novosti!

za damske plašče v veliki izbiri.

A. & E. Skaberné, Ljubljana

Mestni trg 10.

Zahtevajte

„MEDICINAL KONJAK“

z znamko „Alko-modri križec“

in najfinejše krem-likierjel

„ALKO“ Ljubljana - Kolizej.